

POČELO OBILJEŽAVANJE 30 GODINA USPJEŠNOG RADA I RAZVOJA DEFENDOLOGIJE – POGLED IZ SLOVENIJE

Obilježavanje tridesete godišnjice uspješnog rada i razvoja Defendologije u Banja Luci predstavlja značajan jubilej ne samo za Evropski defendološki centar i stručnjake koji su tokom protekla tri desetljeća razvijali ovu interdisciplinarnu naučnu oblast, već i za širu akademsku zajednicu jugoistočne Evrope. Velike zasluga ima prof. dr. Duško Vejnović, sa kojim saradžujemo i neki stručnjaci iz Slovenije. Od svog osnivanja sredinom devedesetih godina prošlog stoljeća Defendologija se razvijala kao interdisciplinarna naučna paradigma koja povezuje pitanja zaštite, odbrane, sigurnosti, sociologije, kriminologije, prava, političkih nauka, kriznog upravljanja i obrazovanja. Tokom trideset godina djelovanja organizovani su brojni međunarodni naučni skupovi, objavljen je veliki broj naučnih monografija, zbornika i časopisa, a ostvarena je intenzivna međunarodna saradnja sa univerzitetima i istraživačkim institucijama u regionu i Evropi. Iz slovenačke perspektive, razvoj Defendologije predstavlja vrijedan primjer kako se kroz naučnu saradnju mogu povezivati stručnjaci različitih disciplina radi zajedničkog odgovora na savremene sigurnosne, društvene i razvojne izazove. Slovenija je, kao članica Evropske unije i NATO saveza, posljednjih decenija razvijala savremene pristupe upravljanju sigurnošću, kriznim situacijama, zaštiti stanovništva i obrazovanju stručnjaka za područje sigurnosti. Upravo zbog toga saradnja slovenskih istraživača s Evropskim defendološkim centrom dobija dodatnu vrijednost, jer omogućava razmjenu znanja između različitih naučnih i institucionalnih okruženja.

Slovenački doprinos razvoju Defendologije

Slovenački univerziteti i istraživačke institucije već dugi niz godina razvijaju naučna istraživanja iz područja nacionalne sigurnosti, kriznog menadžmenta, civilne zaštite, kriminalistike, socijalne sigurnosti i obrazovanja. Posebno značajnu ulogu imaju istraživači sa Univerza v Mariboru, Univerza v Ljubljani i drugih visokoškolskih ustanova koji kroz zajedničke projekte, međunarodne konferencije i naučne publikacije doprinose razvoju interdisciplinarnog pristupa sigurnosti. Među slovenačkim stručnjacima koji su kontinuirano sarađivali s Evropskim defendološkim centrom posebno mjesto zauzima doc. dr. Bojan Macuh, čiji naučni rad obuhvata područja obrazovanja, odgoja, socijalne pedagogije, sigurnosti, društvenog razvoja i savremenih društvenih izazova. Njegove naučne publikacije, učešće na međunarodnim konferencijama i saradnja u izdavačkim projektima značajno su doprinijeli jačanju naučne povezanosti

između Slovenije i Bosne i Hercegovine. Slovenački autori svojim radovima unose evropska iskustva u područjima, kao što su sigurnosnih politika Evropske unije, zaštite ljudskih prava, obrazovanja za sigurnost, kriznog upravljanja, socijalne sigurnosti, zaštite djece i mladih, prevencije nasilja i kriminaliteta, kao i održivog društvenog razvoja. Na taj način Defendologija nije ostala ograničena samo na klasične koncepte odbrane i sigurnosti, nego je postupno uključivala i pitanja socijalne kohezije, obrazovanja, javnog zdravlja, migracija, digitalne sigurnosti i zaštite ranjivih društvenih grupa.

Značaj međunarodne saradnje

Jedna od najvećih vrijednosti Defendologije tokom proteklih trideset godina upravo je međunarodna saradnja. Kroz zajedničke naučne konferencije, okrugle stolove, istraživačke projekte i izdavačku djelatnost razvijena je široka mreža saradnika iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Hrvatske, Slovenije, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i brojnih evropskih država. Slovenački istraživači u toj mreži predstavljaju važan most između naučnih dostignuća Evropske unije i regionalnih istraživanja. Njihova iskustva u području evropskih sigurnosnih politika, zaštite i spašavanja, obrazovanja, socijalnog rada i upravljanja krizama omogućila su dodatno unapređenje interdisciplinarnog karaktera Defendologije. Posebno je značajno što se saradnja nije zadržala samo na razmjeni naučnih radova, nego je rezultirala zajedničkim monografijama, međunarodnim projektima, recenzijama, stručnim usavršavanjima i dugogodišnjim profesionalnim prijateljstvima između istraživača različitih država.

Novi izazovi Defendologije

Savremeno sigurnosno okruženje znatno je složenije nego prije trideset godina. Pored tradicionalnih sigurnosnih prijetnji, sve veću važnost imaju kibernetička sigurnost, hibridne prijetnje, klimatske promjene, migracijske krize, pandemije, zaštita kritične infrastrukture, umjetna inteligencija, dezinformacije i društvena otpornost. Upravo zbog toga Defendologija danas ima priliku dodatno proširiti svoje istraživačko područje kroz povezivanje društvenih, humanističkih, tehničkih i prirodnih nauka. Slovenačka iskustva u upravljanju kriznim situacijama, zaštiti i spašavanju te evropskim sigurnosnim politikama mogu biti jedan od važnih izvora budućeg razvoja ove naučne discipline.

Zaključak

Obilježavanje trideset godina uspješnog rada i razvoja Defendologije predstavlja priznanje svim naučnicima, istraživačima i praktičarima koji su tokom protekla tri desetljeća gradili ovu interdisciplinarnu naučnu oblast. Ostvareni rezultati potvrđuju da je Defendologija izrasla u prepoznatljivu platformu za naučni dijalog o pitanjima sigurnosti, zaštite, odbrane i društvenog razvoja, uz bogatu izdavačku

djelatnost, međunarodne konferencije i regionalnu saradnju. Sa slovenačkog stajališta posebno je vrijedna otvorenost Defendologije prema međunarodnoj saradnji, razmjeni znanja i povezivanju različitih naučnih disciplina. Dugogodišnje učešće slovenskih stručnjaka pokazuje da nauka može uspješno povezivati države, univerzitete i istraživače bez obzira na nacionalne granice. Takva saradnja doprinosi razvoju kvalitetnijih naučnih istraživanja, obrazovanju novih generacija stručnjaka te stvaranju zajedničkih odgovora na savremene sigurnosne i društvene izazove. U vremenu kada sigurnost postaje sve složeniji multidisciplinarni koncept, upravo međunarodna naučna partnerstva između Slovenije, Bosne i Hercegovine i drugih evropskih zemalja predstavljaju jedan od najvažnijih temelja daljnjeg razvoja Defendologije. Budući razvoj ove discipline zavisit će od sposobnosti povezivanja akademske zajednice, državnih institucija i međunarodnih partnera, pri čemu će slovenački istraživači, kao i do sada, imati značajnu ulogu u oblikovanju novih naučnih pristupa i jačanju regionalne i evropske saradnje. U toj prilici zahvaljujem se cjelotnom Evropskom defendološkom centru, sa kojim ćemo u budućnosti stvari još jače in stručno-naučne veze, potom čega ćemo ojačati suradnju i prijateljstvo.